

Gerli Spelman
Justiits- ja Digiministeerium

Teie: 06.01.2026 nr

Erki Mägi
AS PricewaterhouseCoopers

Meie: 09.01.2026 nr 12-1/2026-001-2

Maksejõuetuse teenistuse arvamus vahearuandele

Maksejõuetuse teenistus (edaspidi nimetatud ka MJT või meie) tänab Teid võimaluse eest esitada oma nägemus, arvamus ja ettepanekud AS PricewaterhouseCoopers Advisors (edaspidi nimetatud ka PwC) koostatud vahearuandele hankes “Maksejõuetuse teenistuse pädevuste ja töövahendite analüüs ning arendusettepanekud”, milles viidatakse muuhulgas meiega läbiviidud grupiintervjuule ja 09. detsembril 2025.a läbi viidud valideerimisseminarile.

Me peame Teile paraku teatama, et meie hinnangul PwC koostatud vahearuanne ei vasta olulises osas meie ootustele ja seda järgmistel põhjustel:

1. VahearuanDES puudub meie jaoks uus teadmine või meile väärtust loov sisuline analüüs meie töö probleemkohtades. VahearuanDES ei ole välja toodud tänaseid kitsaskohti, riske ja arenguvajadusi. Kogu vahearuanDES sisalduv teave on meile juba aastaid teada ning enamus teavet on võetud meie enda koostatud dokumentidest, mis on korduvalt kas edastatud ministeeriumile või on avalikult kättesaadav meie kodulehel. VahearuanDES on lakooniliselt refereeritud üksnes ühe seaduse seletuskirja ja ühte kohtulahendit. Seega on vahearuanDES sisalduv meie tööks ja arenguks hetkel ebapiisav. Me teame MJT loomisest ja MJT juhataja ametisse nimetamisest alates, et me oleme hübriidse iseloomuga maksejõuetusinstituutsioon, millel puuduvad hanke mõistes töövahendid st seadustes selgelt sätestatud tööriistad ehk õiguslikud meetmed, millega saaks reaalselt ühiskonnale lisandväärtust ja positiivset mõju luua. Me oleme neid probleeme korduvalt Teile adresseerinud ning lisaks läbi erinevate tööalaste praktiliste näidete (*kasutades süsteemi killustamise näitlikustamiseks isegi erinevaid kohtumenetlusi, sh Riigikohtu välja*) eraldi rõhutanud. Me leiame, et me ei pea kehtivas puudulikus õiguslikus raamistikus end rohkem Teile tõestama. Meie arvates on käesolev hange vajalik üksnes selleks, et ära kaardistada ja detailselt läbi analüüsida alates 06.02.2025 tekkinud uus õiguslik olukord¹ st mida ja millises sõnastuses seadusandja, Vabariigi Valitsus ja minister ise peavad muutma, et MJT muuta täisväärtuslikult tööväimeeliseks maksejõuetusinstituutsiooniks mingis õiguslikult korrektses organisatsiooni vormis. Lisaks millise ministeeriumi valitsemisalas vastavalt VVS-le maksejõuetusvaldkonna juhtimine tervikuna Eestis hetkel üldse on (kui on).² Me ei saa aastal 2026 lähtuda vähemalt 10 aastat tagasi alustatud maksejõuetusõiguse revisjoni tulemitest, mis ei vastanud juba tol ajal Eesti ettevõtluskeskkonna ja klientide st võlausaldajate tegelikele vajadustele.

¹ Riigikohtu halduskolleegiumi lahend: [3-24-146/17](#)

² Meie arvates ei saa sõna „konkurentsijärelevalve“ samastada maksejõuetusvaldkonnas erinevate avalike teenuste osutamisega ehk menetlemisega (pankrotimenetlus, saneerimismenetlus, kohustustest vabastamise menetlus, rahatarkus, võlanõustamine) ja erinevate järelevalvetega (võlgnikud, menetlejad).

2. Käesoleva hanke pealkirjas ja skoobis ei ole ega saa olla meie arvates riigi enda sisemised suhted st haldusorganite (riigiasutuste, pankrotihaldurite) ja kohtuvõimu esindajate koostöö ja/või koostöömehhanismid. Võite selleks kasutada teenistuslikku järelevalvet. Seega palume Teil eemaldada edaspidi hanke (avalikest) tulemitest kõik sellega seonduv, sest (avalik) tulem muuhulgas kahjustaks niigi habrast järelevalve teostamise võimalikkust. Alternatiivselt - juhul kui Te leiate, et hanke sisuks on haldusorganite koostöö ja koostöömehhanismide kaardistus maksejõuetusvaldkonnas, siis palume Teil ära kaardistada kõigi maksejõuetusvaldkonnas tegutsevate haldusorganite õigused, kohustused, vastutus ja pädevused ning omavahelised suhted (*sisend, väljund, töövoog, andmevahetus - koostage palun üks terviklik joonis omavahelistest suhetest*) nagu näiteks (sund)likvideerija, võlanõustaja, ajutine haldur, saneerimisnõustaja, usaldusisik, pankrotihaldur, kohtunik, kohtujurist, kohtu kantselei juhataja, pankrotitoimikonna esimees, prokurör, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja kutsekogu esimees (esinaine), Eesti Advokatuuri esimees (esinaine), MJT juhataja kui ainuisikulisel organid oma pädevuse piires, lisaks neile kollegiaalsed organid nagu näiteks Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja juhatus, Koja kutsekogu eestseisus, Koja aukohus, Eesti Advokatuuri juhatus, Advokatuuri aukohus, MJT ise, PPA, Tartu Maakohtu registriosakond ehk Äriregister, MTA, Prokuratuur, Konkurentsiamet, Konkurentsiameti Koostööteenistus, RTK, erinevad ministriumid ise jne Eeltoodud kaardistus oleks maksejõuetusvaldkonna süsteemseks juhtimiseks, sh mõõdikute seadmiseks oluline lisaväärtus poliitika kujundajale ja teenuse omanikule (kui selline eksisteerib).
3. Metoodikast. Meile jääb arusaamatuks, miks ei ole antud hanke raames intervjuueeritud mitte ühtegi halduse välist isikut st klienti ehk neid, kellele see avalik teenus seadusandja poolt aastast 1992, 2011jj loodud on - võlausaldajat, võlgnikku või ettevõtlusorganisatsioonide esindajaid (näiteks Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoda, õiguspoliitika osakond). Meie saame näiteks kaebekirju teemal, et me vastame riikliku järelevalve subjektidele liiga kiiresti st meile heidetakse ette, et me teeme liiga kiiresti ja liiga head tööd. Samuti ei ole intervjuueeritud meie igapäevaseid koostööpartnereid Maksu- ja Tolliametit, RAAB, Eesti Raamatupidajate Kogu, Audiitorkogu, Finantsinspeksiooni, Arenguseire Keskuse juhatajat, mitte kedagi Äriregistrist (*kes tegelevad ärikeeldudega ja statistikaga*), Riigikogu majanduskomisjoni liikmeid, jne. Samuti jääb vahearuandest arusaamatuks, kas intervjuueeriti Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja esindajat, sest PwC vahearuandes on märgitud pankrotihaldur Maarja Roht kui Advokaadibüroo RASK esindaja, mitte kui Koja esinaine Maarja Roht.
4. PwC vahearuande õigusliku analüüsi osa st lk 32 jj on meie arvates hetkel ebapiisav ja olulises osas puudulik. Käesoleva hanke pealkiri on MJT pädevuste (*st sõna on mitmuses*) analüüs, mis meie hinnangul tähendab eelkõige seda, et PwC analüüsib alates 06.02.2025 (*Riigikohtu halduskolleegeiumi lahendist*) detailselt läbi nii haldusesisesed kui ka haldusest väljapoole suunatud MJT pädevused (õigused, kohustused ja vastutus, meie toimingute ja haldusaktide vaidlustamisvõimalused) ning haldusesiseselt minimaalselt alljärgnevas:
 - 4.1. Eeldades, et MJT täidab avaliku uurimisena läbiviidavas pankrotimenetluses kirjalikus vormis võlausaldajate üldkoosoleku või pankrotitoimikonna rolli, siis palume PwC-l kirjeldada, kas ja juhul kui jah, siis kuidas saab MJT sellises rollis olles täita talle pankrotiseaduses sätestatud KorS-s toodud korrakaitse üld- ja erimeetmeid (nt kolmanda isiku valdusse sisenemine)? Teisisõnu, kas võlausaldajate üldkoosolek või pankrotitoimikond saab teha samal ajal teha riiklikku järelevalvet ning kohaldada riiklikku sundi? Juhul, kui saab, millisel õiguslikul alusel saab MJT jagada menetlustoimingute tulemeid (tõendeid) avalikku uurimist läbiviiva pankrotihalduriga kui teise haldusorganiga?
 - 4.2. Mis on haldusesisene suunise andmine haldusmenetluslikus mõistes? Eeldades, et MJT annab avalikku uurimist menetlevale pankrotihaldurile st teisele haldusorganile suunise proovida leida pankrotivõlgniku lähikondsega (*raskeid juhtimisvigu teinud endise juhataja*) kompromiss teatud summas (*maksegraafik kahju heastamiseks*) või müüa enampakkumisel mitte madalama hinnaga kui X pankrotivõlgniku vara ning pankrotihaldur ei täida MJT suunist või täidab seda endale soodsamal viisil (*pankrotihaldur saab ju tasu tulenevalt pankrotivarasse laekuvast rahast, mis mõjutab avalikus uurimises võlausaldajatele saadaolevat tulemit*), siis millised on menetluslikud tagajärjed nii MJT-le, MJT juhatajale, pankrotihaldurile kui ka riigile? Kes

- vastutab ja mille eest?
- 4.3. Palun tooge vähemalt 3 üldist näidet riigivastutuse kaasustest avaliku uurimisena läbiviidavates pankrotimenetlustes.
- 4.4. Mis on haldusesisene kooskõlastuse (mitte)andmine pankrotihaldurile haldusõiguse – ja menetluse mõistes, mille omakorda kinnitab tsiviilkohtumenetluses järelevalve kohtunik? Kes saab mida ja millal vaidlustada?
- 4.5. Eeldades, et 98% pankrotihalduritest ei ole kunagi andnud ega ei anna MJT-le informatsiooni (sh haldusjärelevalve raames) nende kui ametiisikute PankrS § 125 sätestatud vastavusnõuete kontrollimiseks, siis kuidas saab ja peaks riik ehk MJT (ja kohus) välja valima ja kinnitama iga kord avaliku uurimise algatamise otsustamiseks pankrotihalduri, kes hakkab läbi viima avaliku uurimise ehk riikliku järelevalve vormis pankrotimenetlust st kellest saab riigi nimel menetluse läbiviija? Kuidas saab MJT (ja kohus) veenduda, et see konkreetne inimene on erapooletu, sõltumatu ja sobib konkreetset avaliku uurimisena läbiviidavat pankrotimenetlust läbi viima? Kuidas saab MJT (ja kohus) kontrollida selle inimese ehk pankrotihalduri büroo pidamise nõuetest kinni pidamist (*et näiteks abilised ei saaks ligi teatud dokumentidele*) enne avalikku uurimisse haldurina määramist? Millisel õiguslikul alusel on MJT-l õigus küsida pankrotihalduri kandidaadilt infot (*sest haldusjärelevalvepädevus kadus Riigikohtu lahendiga*)? Mida saab ja peab MJT tegema PankrS § 158 raugemise olukorras, st kui kohus on inimese pankrotihaldurina varem menetlema kinnitanud, kohus saadab ettepaneku MJT-le avaliku uurimise jätkamiseks, samas on MJT selle sama pankrotihalduri suhtes haldusjärelevalvetulemustest lähtuvalt kuriteoteate saatnud Prokuratuuri ja kriminaalmenetlus on algatatud – st millal tegelikult saab MJT jätta kohtu poolt algselt kinnitatud pankrotihalduri valimata?
- 4.6. Palume PwC-l õiguslikus vaates kaardistada MJT, Koja kutsekoja juhatuse, Koja aukohtu, Eesti Advokatuuri juhatuse, Eesti Advokatuuri aukohtu ja järelevalvekohtuniku menetlustoimingud (kõigi haldusorganite töövood) olukorras, kui neile esitatakse kaebus (*taotlus haldusjärelevalve teostamiseks*) pankrotihalduri tegevuse peale. Meile teadaolevalt on Eesti Advokatuuri aukohtu protseduur selles küsimuses mitteavalik, aga haldusmenetlus avaliku ülesande täitja üle peaks olema vastavalt HMS-le avalik.
- 4.7. Kas tulenevalt Riigikohtu 06.02.2025 lahendist on MJT haldusjärelevalve ülesande täitmisel eelmenetleja ning kui PwC hinnangul on, siis millise menetlustoiminguga ja (eel- või osa)haldusaktiga MJT tööprotsess algab ja lõpeb ning kuidas peaks järgmine menetlev haldusorgan järelevalvemenetlust jätkama? Palume õiguslikku analüüsi.
- 4.8. Kas Konkurentsiameti siseveebist nähtuvad (*aastast 2017 jj st kohati enne MJT loomist*) ning Konkurentsiameti enda dokumendihaldussüsteemis (*millele MJT-st mitte kellelgi ei ole ligipääsu*) olevad mistahes Konkurentsiameti peadirektori kehtestatud käskkirjad (*nt elektroonilistele registritele ja andmekogudele juurdepääsukord, rahalisi kohustusi puudutavate dokumentide menetlemise kord*) on mingisuguse õigusnormi alusel muutunud automaatselt kohustuslikud täitmiseks MJT juhatajale ja MJT teenistujatele?³ Meie hinnangul peaks olema nii Konkurentsiametil kui ka MJT-l olema täiesti eraldi põhimäärus, et mistahes õigused, kohustused, vastutused ja pädevused oleksid üheselt ja arusaadavalt selged nii halduseväliste isikutele (järelevalvesubjektidele, koostööpartneritele) kui ka Konkurentsiametile ja MJT-le. See, et keegi ütles aastal 2023 ministeeriumis, et põhimäärused pandi kokku *menetlusökonomika* tõttu, on loonud meile seaduses toodud ülesannete täitmiseks õiguslikult väga keerulised tingimused. Mitte keegi meist ei soovi tööd tehes mitte midagi rikkuda. Juhime tähelepanu asjaolule, et meie hinnangul puudub MJT juhatajal nõ pangs

³ Selle teemaga on MJT juhataja alates aastast 2023 korduvalt pöördunud ministeeriumi siseauditi üksuse poole, et aru saada, kust läheb sõltumatus ja vastutuse piir erinevates teemades olles Konkurentsiameti teenindamisel, sh kust läheb piir MJT juhataja sisekontrollisüsteemi loomise osas ning mis ulatuses ja kellele saab Konkurentsiameti peadirektor MJT-le midagi kehtestada ning mida kehtestab MJT juhataja omakorda vastu st Konkurentsiameti Koostöö- ja Tugiteenuste teenistuse teenistujatele kohustuslikuks täitmiseks, kui üldse saab MJT juhataja midagi kellelegi väljaspoole MJT enda teenistuse kehtestada? Veelgi enam – millise dokumendiga peaks Konkurentsiameti peadirektor ja MJT juhataja kokku leppima kahe haldusorgani omavahelistes toimetamudelites - kas nad peaksid tegema ühise käskkirja, osakondade vahelise kirjaliku lepingu või mille? Millise õigusnormi alusel see „kokkulepe“ sõlmits? Kui Konkurentsiametil on näiteks koostööleping PPA-ga aastast 2003 andmevahetuse ja ühiste menetlustoimingute osas, siis kas MJT juhataja peaks tegema eraldi koostöölepingu, mille alusel saaks seda teha, kellel on õigus seda allkirjastada? Nendele ja paljudele muudele kahe haldusorgani ühise „õigusliku katuse all“ funktsioneerimist puudutavatele küsimustele ei ole MJT juhataja kunagi õiguslikult põhjalikult läbi analüüsitud ja mõistlikku vastust saanud.

- esimene allkirjaõigus teenistuse ülesannete täitmiseks või (hanke)lepingute sõlmimise õigus. Soovime teada, kas PwC jõuab analüüsis teisele õiguslikule arvamusele.
- 4.9. Kas ministri käskkirjad, juhised, juhendid, mis on kehtestatud üldiselt ministeeriumi valitsemisalale, kuid milles ei ole kordagi mainitud MJT juhatajat või MJT-d kui eraldi haldusorganit, on MJT juhatajale või MJT-le kohustuslikud täitmiseks (*sh eriti olukorras, kus MJT juhatajale ega teenistujatele vastavaid käskkirju ei ole kunagi adresseeritud, saadetud ega näidatud*)?
 - 4.10. Kas on õiguslikult korrektne (ja kui on, siis millisest konkreetsest õigusnormist see tuleneb), et MJT eelarve ja MJT ülesannete raames ostetud teenuste eest saadetud kuludokumente näevad, kontrollivad ja menetlevad lisaks MJT ametnikule ja juhatajale veel Konkurentsiameti finantspartner, RTK raamatupidaja ja Konkurentsiameti peadirektor (kui asutuses viimane kõrgeim kinnitaja ning eelarve jaotuse kehtestaja)?
 - 4.11. Kas MJT esindab Konkurentsiametit kohtutes või Eesti Vabariiki (mille alusel), kas MJT-l on protesti esitamise õigus (nagu oli ministeeriumil oli haldusjärelevalves) halduskohtus, kas MJT on muu korrakaitseasutus KorS tähenduses ja kas MJT (või pankrotihaldur) on majandushaldusasutus majandustegevuse seadustiku üldosa seadus?
 - 4.12. Kas ja kui siis millise õigusnormi alusel peab MJT juhataja taotlema kellegi käest endale töötamiseks teist kuvarit, kõigile MJT teenistujatele mjt.ee e-mailide kasutusõigust (domeen on ostetud), MJT-le eraldi väikest kirjaplinki, MJT muud arusaadavat sümbolikat nagu näiteks on Riigikantseleil eraldi logo Innovatsioonifond või Arenguseire Keskusel oma sümbolika Riigikogu kantseleist eraldi?
 - 4.13. Kes vastutab MJT andmete eest (Deltas) Konkurentsiametis? Kas MJT võib teha tööd Exceli tabelites, mida võib tõlgendada ka andmekoguks?
 - 4.14. Kas MJT juhataja ja/või MJT tervikuna saab ja võib kolida ära Tatari 39, Tallinn aadressilt, kui MJT koosseis suureneb? Kirjeldage protsessi, kuidas see õiguslikult välja peaks nägema? Kas MJT juhataja saab teatud tingimisel sõlmida ise otse lepingud näiteks Riigi Kinnisvara AS-ga ja Riigi Tugiteenuste Keskusega?
5. Me soovime vahearuandes või järgnevas analüüsidokumendis kindlasti näha täpsemat õiguslikku analüüsi avalike uurimiste läbiviimise kohta (*hanke selle etapi eesmärgiks olid peamised kitsaskohad, riskid, arenguvajadused*). PwC on kirjutanud vahearuandes hetkel, et „MJT poolt riikliku järelevalve teostamiseks näeb PankrS § 1921 lõikes 1 ette kolm peamist meedet: avalik uurimine, eriaudit ning ettepanekute tegemine haldurile menetluse läbiviimisel“ (lk 33). Avaliku uurimise raames läbiviidavas pankrotimenetluses lähevad võlausaldajate üldkoosoleku ja pankrotitoimkonna pädevused üle teenistusele vastavalt PankrS § 73 jj ja § 77 jj. Taoline õigus tagab, et MJT saaks avalikus uurimises kaitsta avalikku huvi (lk 34). Meie küsimused on:
- 5.1. Millised on tegelikult MJT õiguslikud võimalused avalikku uurimist juhtida või läbi viia (või kes juhib ja viib läbi avalikku uurimist) kui MJT ei ole menetluses tegelikult pool ega menetlusosaline (*samas finantseerima peab ja rahalist tulemusi oodatakse MJT-lt*)?
 - 5.2. Kuidas oleks võimalik MJT-l juhtida ja milline peaks olema väljund maksejõuetuse põhjuste väljaselgitamisel MJT-l, arvestades asjaoluga, et avaliku uurimisena läbiviidava pankrotimenetluse lõpparuande koostab pankrotihaldur ja kinnitab kohus?
 - 5.3. Kas ainult võlausaldajate üldkoosoleku ja toimkonna pädevus avalikus uurimises on PwC hinnangul piisav MJT-le avaliku huvi kaitsmiseks?
 - 5.4. Millised peaks olema pankrotihalduri ja MJT vastutusalad (õigused ja kohustused) avalikus uurimises? Kuidas peaks need väljenduma praktikas ehk millised toimingud/ülesanded on teenistuse/halduri teha ja vastutada? Kuidas tagada sealjuures topelt tehtava töö minimaalsus (arvestades muuhulgas sellega, et riik peab kõigi töö kinni maksma)?
 - 5.5. Kuivõrd avaliku uurimise raames läbiviidavas pankrotimenetluses täidab MJT võlausaldajate üldkoosoleku ja pankrotitoimkonna pädevust ning pankrotimenetlust viib sisuliselt läbi pankrotihaldur, siis mis asjaoludel ja kuidas saab MJT antud menetluses rakendada PankrS § 1929 lg 1 osundatud ning korrakaitseasutuses sätestatud riikliku järelevalve üld- ja erimeetmeid, kui ta ei ole antud menetluses isegi mitte menetluspooleks ega osaliseks?
 - 5.6. Kas ja millistel õiguslikel alustel tohib MJT jagada riikliku järelevalve raames saadud dokumente/ teavet või ka MJT enda poolt koostatud dokumente (nt protokollid vms) pankrotihalduriga kui teise ainuisikulise haldusorganiga?

- 5.7. Kas PankrS § 1929 annab MJT-le õiguse rakendada KorSi sätteid ka nende isikute suhtes, kes ei ole küll juriidilisest isikust pankrotivõlgniku lähikondsed, kuid kelle juures asuvad raamatupidamisega seotud dokumendid? Mis on piisav „alus“ arvata ja eeldada, et võlgnik või võlgniku lähikondne võib varjata või hävitada maksejõuetusmenetluse olulisi dokumente või keelduda muul viisil teabe andmisest, mis võimaldaks MJT-l kasutada KorSi meetmeid?
6. Palume vahearuanDES ja edaspidi ära parandada meie teenistuja nimi st õige on Janek Maasik, mitte Jarek Maasik.
7. Juhul, kui PwC märgib vahearuanDES, et Signe Viimsalu on mingile anonüümsele andmepäringule teatud kuupäeval vastanud, siis seda ei teinud hanke kontekstis ilmselt kodanik Signe Viimsalu (*kes võiks taotleda enda isikuandmete eemaldamist dokumendist*), vaid MJT juhataja kas haldusorgani ainuvalitseja rollis või teenistust kui haldusorganit esindades. Teiste intervjuueeritavate nimesid vahearuanDES nii selgelt välja pole toodud, mainitakse umbisikuliselt kohtunikke ja haldureid. Käsitlegem siis kõiki inimesi ühtmoodi ametnikena või avalike ülesannete täitjatena. Signe Viimsalu ei soovi vahe- ega lõpparuandes isikuliselt eraldi ära märgitud olla. Palume Teil üle vaadata joonealused viited vahearuanDES lk 19 ja lk 22.
8. Lk 20 on vahearuanDES meie arvates liiga üldine MJT juhataja ja MJT teenistujate kvalifikatsiooni- ja haridusnõuete analüüs. Pankrotiseadus sätestab, et ..., *Teenistusel on juhataja ja vähemalt kaks ametnikku. Ametnikul peab olema akadeemiline kõrgharidus õigus- või majandusteaduses.*, Me oleme sõnade „akadeemiline“ ja „... teaduses“ osas hädas igal värbamiskonkursil. Seadusandja on loonud haldus- ja riikliku järelevalveorgani, milles peavad töötama tegelikult vist n-ö teadurid. Juhul, kui seadusandja oleks loonud MJT näol näiteks Maksejõuetuse Mõttekoja, Maksejõuetuse Ekspertnõukogu maksejõuetusvaldkonnas arenguseire tegemiseks ja statistika kogumiseks, siis saaksime nõustuda, et meil peaksid tööl olema akadeemilise kõrgharidusega statistikud ja vanemteadurid. Hetkel ei lähe meie kui riigi haldusorgani vorm ja meie ametnikele kehtestatud nõuded reaalse tööelu vajadustega kokku. Mis on õiguslik ja sisuline vahe MJT juhatajal, Õiguskantsleril, Konkurentsiameti peadirektoril ja ringkonnakohtu kohtunikul? Kõigile kehtivad kõrgematele riigiametnikele kehtestatud nõuded, aga kuidas on lood MJT juhataja tegelike õiguste, kohustuste, vastutuse ja kehtestatud motivatsioonipaketiga (ja turvalisusega olukorras, kus järelevalvesubjektid realselt ähvardavad)? Kui seadus sätestab „vähemalt kaks“, siis kas põhimäärus saab piirata seda arvu „kuni viis“?
9. Lk 22 vahearuanDES. Me mõõtsime igaks juhuks üle MJT tööruumi (*milles asuvad MJT väikevahenditena aastal 2023 arvele võetud 2 reguleeritavat töölauda ja seinatahvel*). Suurus on 8,469 m². Loodetavasti MJT juhataja kirjalik väide, et MJT tööruumi suurus on 8,5m², ei ole vahearuanDES käsitletav faktiveana.
10. Lk 22 ja lk 26 vahearuanDES rasvases kirjas hinnangute andmine. Meie arvates on PwC grupiintervjuul meie sõnu veidi väänanud või teemadest veidi valesti aru saanud (*see on ka mõistetav, sest meiega oli kõige esimene intervjuu*). Siiski, palume olla täpsed meie väidetes: a) me rääkisime intervjuul, et eriaudit ei ole see sama eriaudit, mida audiitorid tavapäraselt eriauditina audiitoritegevuse seaduses käsitlevad ning hoolimata kahel tegevusaastal meie tehtud avalikust üleskutsest tulla MJT-le teenust pakkuma, ei saa audiitorid seda tegelikult teha. Neil on oma pärusmaa, oma pädevus. Lisaks on meil risk üleval, et riikliku järelevalvemenetluses tekkinud menetlusinfo läheb erasektoris st kõike ei saagi riiklikus järelevalves välja delegeerida. b) eriauditit saab teha siis, kui on olemas dokumendid, mida reeglina varatul ühingul enam ei ole või varjab c) eriauditi ja 10% menetluskulude erisäte pankrotiseaduses, mis teeb eriauditi tellimise hetkel mõttetuks d) meie leiame, et eriaudit on oma sisult pankrotihalduri põhitöö, mille eest ta peaks tasu saama st see on pankrotimenetluse üks osa - mingil meile arusaamatul põhjusel 25-30 aastase töökogemusega haldurid on otsustanud, et nad enam seda ülesannet ei täida e) me ei väitnud intervjuul, et meil puudub võimekus (PwC lk 22) – vastupidi, me ise oleme pädevad, targad ja võimelised, st eriaudit kui selline on ka meie töö igapäevane osa, sellepärast on kõigil meist vähemalt 2 akadeemilist kõrgharidust, et ühe kuupalga eest olla pädev nii keerulistes juriidilistes küsimustes kui ka

maksu, finants- ja raamatupidamislikes küsimustes f) eriauditi tellimine on omaette haldusmenetluslik toiming - kuidas peaks PwC arvates kaalutlusotsuse tegema st milliste avalike kriteeriumite alusel peaks keegi MJT-st (kas juhataja või teenistuja?) koostama haldusakti, milles sätestab, et selles pankrotiasjas me teeme eriauditi skoobiga X kuni Z, kas seda haldusakti saab vaidlustada (kes?), kas seda eriauditi tulemit saab välja nõuda niisama uudishimust vaatamiseks AvTS alusel jne g) pankrotiseaduse hetkel kehtiva redaktsiooni kohaselt tuleb eriauditit tutvustada sh võlgnikule endale, aga võlgnik on ju riiklikus järelevalves samal ajal ning meil on kavatsus esitada kuriteoteade selle sama isiku vastu võibolla. h) kas ja kes saab seda eriauditit tõendina millises menetluses üldse kasutada? i) õiguslikult pole jätkuvalt selge, kes mistahes ühekordse või raam-eriauditi (hanke)lepingu allkirjastaja on -st kas ministeeriumi kantsler, Konkurentsiameti peadirektor, MJT juhataja - millise konkreetse õigusnormi alusel? i) PwC lk 26 - MJT ei ole intervjuul öelnud et „selliste (eri)analüüside põhjalikkus võib kannatada“, st me pole seda väitnud.

11. Lk 28 vahearuandes. Keskel väidetakse, et MJT arvates „kohtud filtreerivad juhtumeid“. Me pole selles kontekstis midagi sellist väitnud. Me võime väita seda, et maksejõuetusasu jagatakse kohtute kantseleis kas automaatselt masina abil või kellegi inimese toel st me teame juhtumeid, kus konkreetne asi on „kätte mängitud“ konkreetsele kohtunikule konkreetse ajal ja konkreetseel põhjusel, aga see teema pole antud hanke skoobis. Palume meie väide mingi filtreerimise kohta vahearuandest ja edaspidisest dokumendist eemaldada.
12. Lk 30 üleval. Juhime PwC tähelepanu asjaolule, et mitte ühegi riikliku järelevalve teostaja nagu näiteks PPA, MTA jne riskimudelid ja valimid ei ole avalikud dokumendid. Me ei tee neid kriteeriume rohkem avalikumaks, kui need pankrotiseaduses juba sätestatud on. Me võime neid tõlgendada ajas. Me teame, et teatud pankrotihaldurite huvi MJT menetlussaladuste vastu on tingitud hoopis asjaolust, et nad vabal turul samaaegselt osutavad õigusteenust mistahes klientidele ning soovivad omakasu huvides meilt saadud tööprotsessialast ära kasutada (kliendile edasi müüa enda tarkusena). Meie jaoks on veidi kummastav, et riigi enda haldusorganid st just teatud kohtunikud ja teatud pankrotihaldurid (saneerimisnõustajad) peavad ülioluliseks, et MJT kui riikliku järelevalve teostaja haldusmenetluslikud toimingud oleks hüljatud ja varatute firmade järelevalvesubjektidele täielikult läbipaistvad koos kõigi menetlussaladustega, kuigi nad näevad enda menetlustes samamoodi tohutut vaeva, et üldse midagigi alates PankrS-s § 85 enesesüüstamise põhimõtte kehtestamise tõttu menetleda saaks. Eriti olukorras, kus üks intervjuueritav (reformi autor) ise aastal 2023 ütles MJT kohtumisel kohtunikega, et parem oleks kui MJT avalike uurimiste mittealgatamise kohta kohtule vastuskirju üldse ei saadaks – sellega hoiaks tema arvates aega kokku ja ei koormaks kohtute kantseleisid. Me täpsustame, et MJT vastuskirjas mittealgatamise kohta ei pea tulenevalt pankrotiseadusele kaalutlust nähtuma. Pankrotiseadus on erinorm haldusmenetluse seaduse suhtes. Meile st MJT-le omakorda jääb selgusetuks kohtute kui peamiste menetlejate käitumine sätte : Maksejõuetuse teenistus võib teha kohtule pankrotimenetluse läbiviimise määramisel avaliku uurimisena ettepaneku kuulata ära haldur, võlgnik või peamised võlausaldajad. [RT I, 04.01.2021, 4 - jõust. 01.01.2022] kohaldamisel. St meil on teatud kohtunikega tõsine erimeelsus juba selles küsimuses, millisest ajahetkest ja toimingust algab riiklik järelevalve, sest MJT peab lähtuma HMS-st (talle saabub kohtust taotlus), millele oma korda teatud kohtunikud vaidlevad vastu, et riiklik järelevalve algab pankroti väljakuulutamisest ja nemad kedagi enne ära ei kuula, et rakendada PankrS § 3 lg 3. Meie ei saa aga teha otsustust, kas riik peab avalikku uurimist finantseerima või mitte, pelgalt õhust st me soovime puudutada seda juriidilise isiku juhti, kes on tekitanud olukorra, mis kaalumist vajaks. Eelmenetluses saab seletusi võtta kohus, mitte meie. Seega PwC analüüsist võiks selguda ka see, kellel on õiguslikult korrektne lähenemine mistahes menetluse algatamisele.
13. Lk 30 - tähtaegadega seonduv teema vahearuandes. Tähtaegade pikendamise teema on probleem üksnes ühes küsimuses, st mitte laialdaselt - ja see üks küsimus on nõuete kaitsmine teatud tähtaja jooksul, st hetkel kehtiv pankrotiseadusest tulenev nõue, mis riikliku järelevalve ehk avaliku uurimise korral ei sobi menetluse olemusest tulenevalt mitte kuidagi ei MJT-le, haldurile ega kohtule endalegi. MJT ei saa lubada kohtul ära kinnitada nõudeid, kui MJT ja pankrotihaldur otsivad alles firma dokumente taga või võlgniku esindaja neid ei anna. Ilma

dokumentideta ei saa tuvastada mitte midagi, seega ei saa ka menetleda. Tulebki teha taotlus tähtaja pikendamiseks. Vastav säte pankrotiseaduses tuleb ära muuta. Mitte ühtegi tähtaega ei sätesta seadus MJT-le seoses avalike uurimiste algatamisega või eriaudititega. Me oleme väga tänulikud kohtutele mõistva suhtumise ja seni rakendatud mõistlike tähtaegade eest.

14. Lk 32 rasvases kirjas on PwC märkinud, nagu MJT koostöö absoluutselt kõigi finantsasutustega oleks aeglane. Me rääkisime intervjuul peamiselt krediidasutustest ja käsitsi tehtavatest infopäringutest krediidasutustesse. Me rääkisime sellest, et fakt, et MJT-l on pankrotiseadusega antud õigus mistahes kolmandalt isikult saada infot, ei tähenda automaatselt seda, et selle vastava asutuse eriseadusest tuleks omakorda kohustus anda MJT-le infot. Nt hoiu-laenuühistu seaduses, makseasutuste seaduses, notariseaduses, advokatuuriseaduses ei ole sätet, et nad peaksid andma MJT-le riikliku järelevalve ja haldusjärelevalve ülesande täitmiseks teavet. Seetõttu on MJT pöördunud ametlikult ühe korra justiits- ja digiministeeriumi poole vastavate sätetega ja ka ringiga läbi MTA rahandusministeeriumi poole. Mõlemad kirjad on meie kodulehel avalikult üleväl.
15. Lk 33 teemal Finantsinspeksioon ja MJT. Meil on olnud päris mitu kaasust, kus paar aastat varem on FI võtnud tegevusloa ära kas kindlustusvahendajat või hoiu-laenuühistult. FI rakendab enda seadust. Sellega on FI järelevalve olukorras, kus tulevikus see sama firma jääb varatuks või läheb pankrotti, lõppenud. FI seaduses puuduvad sätted, et nad peaksid hiljem st pankrotimenetluses järelevalvet tegema kui tegevusluba enam ei kehti. Ehk siis kas me saame õigesti aru, et PwC lk 33 üleval rasvasega toodu kohaselt võib analüüsi teostaja hinnangul Eestis olla juriidiliselt pädev ja mõistlik lahendus olla see, kui mitte ükski riigiasutus st ei FI ega ka MJT ei tee selliste firmade juhtide eelneva tegevuse ja maksejõuetuse põhjuste üle mitte mingisugust järelevalvet?
16. Lk 33 märgib PwC nagu MJT-l oleks kolm peamist meedet riikliku järelevalve teostamisel. Miks on nimetamata ja vahearuandes läbi detailselt analüüsimate jäetud üksikjuhtudel kõik meie töövahendid st näiteks ärikuu kohaldamise taotlus ja kõik KorS üld- ja erimeetmed ja nende meetmete rakendamisega seotud raskused (näiteks kas valdusesse sisenemiseks oleks vaja MJT-l vähemalt nelja ametnikku, vms)? Miks viitab PwC vahearuandes ainult ühe seaduse seletuskirjale ega ei analüüsi kehtivat õigust st VVS § 75 jj, HMS, halduskoostööseadust ametiabi jaoks, KorS ja PankrS koostöödeest MJT õigustele, kohustustele ja pädevusele?
17. Lk 36 jj seoses haldusjärelevalvega. Meie sooviksime näha Riigikohtu 06.02.2025 lahendi valguses uut haldusjärelevalve „puud“ st skemaatilist joonist vms, kuidas olukorras kus korraga st kas ja kes proaktiivselt Eesti Vabariigis haldusjärelevalvet saab teha või olukorras kus keegi esitab kaebuse (korraga) nii Kojale, kohtule, advokatuurile kui ka MJT-le vandeadvokaadist pankrotihalduri tegevuse või tegevusetuse peale, kes ühtlasi on samas menetluses sundlikvideerija pankrotimenetluses, siis kuidas ja millisel õiguslikul alusel peaks sellist kaebust PwC arvates vastavalt haldusmenetluse seadusele, KTS-le, AdvS-le ja PankrS liigutama hakkama haldusorganite vahel, kes menetleb, kuidas menetleja informatsiooni näiteks PankrS § 70 jj alusel saab või ei saa ja kuhu see kõik välja viib, mis aja jooksul, kas ja millal saab karistust määrata isikule, kes saab mida vaidlustada (sh haldusorganite vahel), jne? Juhul, kui see ülesanne väljub PwC arvates hanke mahust, siis kaardistage palun vähemalt ära üks töövoog näiteks hiljuti kriminaalkorras karistatud pankrotihalduri Peeter Sepperi haldus- ja kohtulikus järelevalvemenetluses.
18. Riiklikku järelevalvet kui riigi funktsiooni ei saa erasektoris edasi delegeerida. Haldusjärelevalvet tehakse haldusesiseste avalike ülesannete täitjate üle. Seega ei tohiks meil taaskord olla vaidlust selles küsimuses, kes on pankrotihaldur. Ometi me näeme PwC vahearuandes, et teatud kohtades on kasutatud sõnastust nagu pankrotihaldur oleks eraettevõtja avalikus suhtes ja müüks oma teenuseid võlausaldajatele raha tagasi saamiseks st nagu pankrotihaldur ei viiks riigi nimel läbi pankrotimenetlust kui avalikku teenust. Me loodame, et PwC võtab selles küsimuses üheselt selge seisukoha, et pankrotihaldur, saneerimisnõustaja, sundlikvideerija on avaliku ülesande täitjad st ainuisikulised haldusorganid.

19. Meie igapäevane töö ei ole tsiviilkohtumenetluses osaleda (*kuigi intervjuueeritavate kohtunike arvates peaks MJT maksejõuetuskohtutele vist 24/7/365 alluma, MJT pole pankrotiseaduse kohaselt isegi mitte pool ega menetlusosaline, MJT ei ole ka kriminaalmenetluses näiteks kannatanu esindaja ega ei oma kaebeõigust haldusmenetlustes teatud juhtudel*), vaid MJT-l kui riigiasutusel on haldusorganile omaselt esmane „piibel“ haldusmenetluse seadus, Vabariigi Valitsuse seadus, siis avaliku teabe seadus, riigihangete seadus, isikuandmete kaitse seadus jne. PwC vahearuande osa õiguslik analüüs (st alates lk 32 jj) on hetkel liiga üldine ja kitsas. Kohaldatav materiaaõigus on pankrotiseadus ja FIMS, aga protsess käib meil meie endi haldustoimingute tegemisel haldusmenetluse järgi. MJT kui organi riiklik järelevalve ei ole meie hinnangul tsiviilkohtumenetluse ehk pankrotimenetluse kohtuliku menetluse osa sees või selle kohtulik osa. Ka haldusjärelevalve ei ole tsiviilkohtumenetluse sees ega selle osa. Ühtlasi soovime teada, mis asi on õiguslikult maksejõuetuse praktika ühtlustamisele kaasa aitamine, millel ei ole mitte ühtegi rakendussätet MJT-le seaduses ning mille osas ei saa me automaatselt võtta seletuskirjas märgitud tööriistu ehk meetmeid kasutusele. Seega, mis „asi“ see nn kaasa aitamine praeguses sõnastuses haldusmenetluse vaates haldusorganile on? Samuti on PwC vahearuande n-õ õiguslikus osas (lk 32-37) ebatäpsusi, sest me ütlesime ühisintervjuul teise teemana sõnaselgelt, et „maksejõuetuse praktika kujundamisele kaasa aitamine“ on küll MJT ülesanne, aga: a) arusaamatu, sest sellist terminit (asja) nagu maksejõuetuse praktika pole olemas b) kaasa aitamiseks puuduvad mistahes seaduses MJT-le sätet. Äärmisel juhul saame sinna alla kuidagi „venitada“ ehk ametiabi halduskoostööseaduse alusel ja avalikud pöördumised teiste riigiasutuste suunal. Haldusorgan (HMS § 8 ehk MJT) saab tegutseda ainult seaduse või selle alusel antud õigusnormide alusel. Kui seadus ei ütle sõnaselgelt, et MJT võib korraldada seminari, teha ettepanekuid või soovitusi kõigile pankrotihalduritele mistahes menetlustes, korraldada mõttetalguid, panna MJT juhataja initsiatiivil kokku ajutisi komisjone, ekspertnõukogusid vms, siis MJT seda teha ei saa. Praktika kujundamine ei ole MJT ülesanne nagu PwC vahearuandes lk 37 näiteks kirjutab. Kujundamine ja kaasa aitamine ei ole aga meie hinnangul üks ja see sama tegevus.
20. Teema avaliku uurimise algatamise kriteeriumid ja erinevad ootused MJT-le. Vastavalt PankrS § 192¹¹ lõikele 2 *võib (ei pea) MJT teha kohtule põhjendatud avalduse pankrotimenetluse läbiviimiseks avaliku uurimisena, kui muul juhul menetlus raueks ja on tekkinud vähemalt põhjendatud kahtlus, et võlgniku maksejõuetusega kaasneb avalik huvi, näiteks on võlgnik seoses maksejõuetuse tekkimisega pannud toime kuriteo tunnustega teo, ei ole õigeaegselt esitanud pankrotiavaldust või on maksejõuetuse põhjuseks raske juhtimisviga.* Meie küsimused PwC-le:
- 20.1. Kas eeltoodut tuleb mõista nii, et raugemistega mitte seotud olukordades avalik huvi puudub, sh puudub ka vajadus tagada menetlust nt spetsiifiliste korraaitseaduses sätestatud riikliku järelevalve üld- ja erimeetmete kasutamisega?
 - 20.2. PankrS §192¹¹ lg 2 kirjeldab avaliku uurimise algatamise kriteeriume, kuid ei sõnasta selgelt avaliku uurimise läbiviimise lõppeesmärgi, millest tõusetuvad järgmised küsimused:
 - 20.3. Kas avaliku uurimise eesmärgiks tuleks pidada üksnes avaliku huvi esemeks olevate asjaolude esinemise tuvastamist?
 - 20.4. Kas siis kui avaliku huvi esemeks olevad asjaolud ehk rikkumised on juba eelnevas menetluses tuvastatud, siis kas avaliku uurimise algatamine ja läbi viimine on põhjendatud ja täidab oma eesmärgi?
 - 20.5. Juhul kui avaliku uurimise läbiviimise käigus tuvastatakse rasked juhtimisvead, kuid pankrotivara suurenemist ei ole ette näha, siis kas avaliku uurimise läbiviimine üksnes raskete juhtimisvigade täiendavaks välja selgitamiseks täidab oodatud eesmärgi?
 - 20.6. Juhul kui avaliku uurimise läbiviimise oodatavaks lõpptulemuseks ei saa lugeda üksnes nt raskete juhtimisvigade või maksejõuetuse asjaolude pelgalt välja selgitamist, siis milline see lõpptulemus olema peaks ja kas pankrotiseadus või muud õigusaktid toetavad selliste tulemuste saavutamist?
 - 20.7. Juhul kui üksnes raskete juhtimisvigade ja maksejõuetuse asjaolude väljaselgitamine ei ole riigil (poliitika kujundajal) oodatav eesmärk ja õiguslikud alused midagi enam ei võimalda (vastutust ju sisuliselt ei järgne), siis kas sellise menetluse läbiviimise kulu oli ja on (riigile) mõistlik?

Me leiame jätkuvalt, et mistahes maksejõuetusmenetlused (st ükskõik mis liigid) on olulise avaliku huviga menetlused (sh avalikud teenused), mida peavad Eestis ja Euroopa Liidus läbi viima ausad, erapooletud, sõltumatud ning piisavate majandus- ja õigusosalaste teadmiste ja laiapõhjalise töökogemusega pädevad (ainuisikulised?) haldusorganid võlausaldajate ja võlgnike huvide tasakaalustatud kaitseks ning seda kõike võimalikult madalate kuludega.

Me leiame, et riigil on võimalus süsteemi killustatus lõpetada ja nutikalt teha osaline maksejõuetusõiguse ülevaatus, et konsolideerida ja ümber mõtestada seni kättesaadavaid maksejõuetusvaldkonnas pakutavaid avalikke teenuseid ning tuua sisse erinevaid uusi mitmekülgeid tehnoloogilisi võimalusi, et maksejõuetusmenetlusi läbipaistvalt, odavamalt ja kiiremini läbi viia.

Me pooldame maksejõuetusvaldkonnas teatud avalike teenuste konsolideerimist ühte riigile kuuluvasse kompetentsikeskusesse (nagu on Iirimaal ja Rootsis), et tõsta teadlikkust ja kompetentse, vähendada oluliselt bürokraatiat (dubleerimist menetlus- ja järelevalvetoimingutes), vähendada märkimisväärselt menetlemisega seonduvaid kulusid ja juhtida neid avalikke teenuseid riigi kasutuses olevate andmete ja tehnoloogiliste lahendustega reaajas paremini kui seni.

Me oleme valmis ise juhtimiskeelde (ärikelde) kohaldama nii nagu Iirimaal ja Lätis. Me oleme näiteks valmis mikroettevõtete avaldusi lihtsustatult nende sundlõpetamiseks ise menetlema ja menetlusi läbi viima. Sellekohase ettepaneku on teenistus ministrile teinud sisuliselt juba 08.01.2024.a oma 2023.a tegevusaruandes. Kasutegur oleks menetluse kiirus, sest menetlus on ühe haldusorgani käes ning üldine menetluskulude kokkuhoid. Kui hetkel küsivad ajutised haldurid ühe varatu juriidilise isiku kohta aruande koostamise keskmiselt eest juba 3000 (kolm tuhat) eurot (koos käibemaksuga) kulutades selle koostamisele umbes 15 (viisteist) töötundi, siis üks teenistuse järelevalveametnik (menetleja) saab sama töötaasu eest menetleda vähemalt 10 (kümne) varatu juriidilise isiku avaldust. Lisades veel tehisarut ja muu tehnoloogilise võimekuse, siis ilmselt 100 (saja) varatu juriidilise isiku avaldust. Jääksid ära mitmed dubleerivad tegevused st näiteks menetluskeskkondi ja menetlust puudutavaid (digi)toimikuid ja protsesse oleks üks.

Lõpetuseks - kuna MJT ja MJT juhataja ei allu ministeeriumi kantslerile, siis oleks meie arvates igati tore ja õiglane, kui PwC tulemeid (mis on adresseeritud üksnes kantslerile) saaks lugeda ka meie vahetu juht ehk minister. Arvestades seda, et me oleme erinevatele ministritele Teie majas saatnud aastate jooksul mitmesuguseid ametlikke pöördumisi, millele mitte ükski minister ei ole vastanud, jääb meile paraku mulje, et ta on infoväljast mingil põhjusel eemale jäetud.

Soovime hanke läbiviijatele nutikust ja edu lõpparuande koostamisel!

Heale haldusele ja igakülgsel koostööle riigi ja võlausaldajate huvides lootes,

Maksejõuetuse teenistuse nimel

(digiallkirjastatud)

Signe Viimsalu

juhataja